

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในประเทศไทยได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องโดยส่วนใหญ่รัฐบาลเป็นผู้ดูแลจัดการศึกษาทุกระดับของประเทศไทยจนถึงปีพุทธศักราช 2540 ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยกำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 43 ประชาชนไทยมีสิทธิเสมอกันในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี รัฐต้องจัดการศึกษาให้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพราะรัฐบาลมองเห็นว่าการศึกษาคือสิ่งสำคัญเป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้การฝึกอบรมและการสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรคัจริยธรรมาภิบาลความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 2)

จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปีพุทธศักราช 2540 ได้ประกาศใช้ทำให้ประชาชนในสังคมไทยเริ่มพูดถึงเรื่องการเมืองการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องของการเมืองการปกครองซึ่งแต่ก่อนถูกจำกัดจากรัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเส้นทางหรือความต้องการของตนเอง ด้วยเหตุผลของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศ ดังนั้นเมื่อรัฐเริ่มกระจายอำนาจไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารงานส่วนท้องถิ่นเริ่มมีอำนาจมากขึ้นทั้งในด้านการจัดการการบำรุงรักษาการใช้ประโยชน์ตลอดจนการพิจารณาโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในพื้นที่ของตนเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาหมายความว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรยธรรมาภิบาลความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และได้บัญญัติในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 8 (2) คือการจัดการศึกษาให้บุคคลให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาตรา 9 (6) กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน

องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น สำหรับในมาตรา 24 (6) ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และในมาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น (ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2556, หน้า 6-18)

การที่จะให้การศึกษารับบทบาทเชิงรุกและมีพลังสร้างสรรค์ให้เป็นสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ในยุคข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาใหม่ คือต้องมุ่งให้สังคมทุกส่วนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษาที่เป็นการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยมีเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ ผู้บริหารทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับกรมต้องมีวิสัยทัศน์และเห็นด้วยกับการเปิดโอกาสของการมีส่วนร่วมของสังคมดังกล่าว และเห็นความสำคัญพร้อมทั้งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไปยังสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและสามารถตัดสินใจดำเนินการในขอบเขตที่รับผิดชอบ โดยมีประชาชนชุมชนองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เช่น การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นการระดมทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อการศึกษาการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของผู้สำเร็จ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วควรมีแผนการที่จะปรับปรุงหน่วยงานในส่วนกลางให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 58-64)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน หรือองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษาในการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และตอบสนองตามความต้องการของคนในองค์กรและชุมชนได้อย่างแท้จริง ความสัมพันธ์ของครูและผู้ปกครองมีผลต่อความสำเร็จในการช่วยเหลือนักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ มีความรับผิดชอบและสามารถปรับกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนมาใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมเป็นบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมศักยภาพของผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่ในปัจจุบันมีความแตกต่างของผู้ปกครองที่จะมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างสัมพันธ์กับโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดไทร (ถาวร

พรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จะเป็นประโยชน์ต่อบุตรหลานของผู้ปกครองได้อย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเพื่อให้ได้รายละเอียดข้อมูลที่เพียงพอและน่าเชื่อถือที่จะนำไปสู่การได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในครั้งนี้

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครู จำนวน 11 คน และเครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 11 คน รวม 27 คน โรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

2.2 ความคิดเห็นแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ระดับกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และเครือข่ายผู้ปกครอง

3. **ตัวแปรที่ศึกษา** คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

4. **ระยะเวลาที่ศึกษา** พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

5. **พื้นที่ศึกษา** คือ โรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงออกถึงความสนใจ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบประเมินผล ร่วมปรับปรุงพัฒนา ร่วมรับประโยชน์

การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณลักษณะของผู้เรียนและวิธีการจัดการศึกษา เป็นที่เชื่อมั่นหรือเป็นที่พึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

รูปแบบการมีส่วนร่วม หมายถึง กรอบความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่เป็นหลักการ เพื่อนำมาใช้ในการบรรยายคุณลักษณะของปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

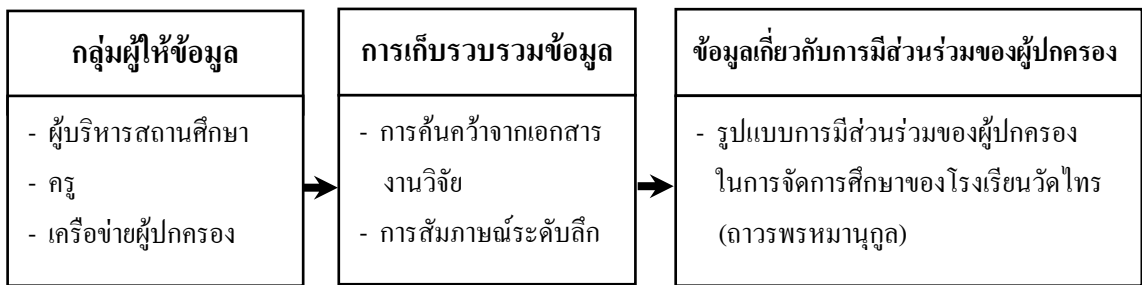
ผู้ปกครอง หมายถึง เครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
2. โรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
3. กรุงเทพมหานครได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอีกรูปแบบหนึ่งเพื่อแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร” ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ (the system theory) เป็นแนวทางในการดำเนินการ ซึ่งประมวลเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี